

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2022-01-14

Närvarande: F.d. justitieråden Martin Borgeke och Mari Andersson
samt justitierådet Petter Asp

Genomförande av direktivet om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation

Enligt en lagrådsremiss den 3 november 2021 har regeringen (Infrastrukturdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om elektronisk kommunikation,
2. lag om införande av lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation,
3. lag om ändring i rättegångsbalken,
4. lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk,

5. lag om ändring i patentlagen (1967:837),
6. lag om ändring i mönsterskyddslagen (1970:485),
7. lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar,
8. lag om ändring i lagen (1981:1104) om verksamheten hos vissa regionala alarmeringscentraler,
9. lag om ändring i lagen (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter,
10. lag om ändring i växtförädlarrättslagen (1997:306),
11. lag om ändring i lagen (1998:31) om standarder för sändning av radio- och TV-signaler,
12. lag om ändring i lagen (2006:449) om skydd för störningskänslig forskning,
13. lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486),
14. lag om ändring i lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet,
15. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),
16. lag om ändring i luftfartslagen (2010:500),
17. lag om ändring i radio- och tv-lagen (2010:696),

18. lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster,
19. lag om ändring i varumärkeslagen (2010:1877),
20. lag om ändring i lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet,
21. lag om ändring i lagen (2013:315) om intelligenta transportsystem vid vägtransporter,
22. lag om ändring radioutrustningslagen (2016:392),
23. lag om ändring i lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät,
24. lag om ändring i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling,
25. lag om ändring i lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner,
26. lag om ändring i lagen (2016:1306) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning,
27. lag om ändring i lagen (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster,
28. lag om ändring i lagen (2018:1653) om företagsnamn,
29. lag om ändring i lagen (2020:62) om hemlig dataavläsning.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Felisa Krzyzanski samt rättssakkunniga Rebecka Olsson och Sandra Zetterdahl, biträdda vid delar av föredragningen av kanslirådet Marcus Boklund, Ylva Mälarstig från Post- och telestyrelsen och departementssekreteraren Anders P Lindell.

Till Lagrådet har det den 17 december 2021 inkommit en skrift från Huawei Technologies Sweden AB.

Förslagen föranleder följande yttrande.

1.1 Förslaget till lag om elektronisk kommunikation

Allmänna synpunkter

Förslaget i remissen innebär att den nuvarande lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK) ersätts med en ny lag med samma namn (Nya LEK). Lagstiftningsprojektet grundar sig på Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation och innebär att detta genomförs i svensk rätt. Direktivet är en omarbetning av tidigare direktiv, som låg till grund för LEK.

Att den föreslagna lagstiftningen innebär genomförande av ett EU-direktiv betyder att den ska ansluta till direktivet. Utrymmet för lagstiftaren att välja olika egna lösningar för att nå syftet med lagstiftningen är därmed begränsat. Detta är något som har betydelse också för Lagrådets granskning.

Av vikt att framhålla är även att förslaget innebär att bestämmelser som nu finns i LEK i stor utsträckning förs över från den lagen till Nya LEK i oförändrat eller i huvudsak oförändrat skick, dock med nya

paragrafbeteckningar. Lagrådet har inriktat sig i huvudsak på sådant som är nytt i sak i remissen.

Det har för Lagrådet dock inte gått att undvika att ta upp och behandla sådan lagtext som helt eller huvudsakligen överensstämmer med den som nu finns i LEK. Ett grundläggande krav är nämligen att den svenska lagen är utformad med ett vårdat, enkelt och begripligt språk (se 11 § språklagen, 2009:600). Och då kan även mindre justeringar av det sakliga innehållet i en befintlig lagtext fordra större formuleringsändringar. Också i fall då det sker en ren överflyttning av lagtext från LEK till Nya LEK kan justeringar vara behövliga. I dessa hänseenden kan Lagrådet konstatera att det finns vissa språkliga brister i lagrådsremissens förslag.

Ett ytterligare påpekande som Lagrådet vill göra är att den föreslagna lagstiftningen rör ett tekniskt komplicerat område. Detta betyder att det i vissa delar har varit svårt för Lagrådet att överblicka de mera praktiska konsekvenserna av i remissen valda lagtekniska lösningar. I detta sammanhang ska det nämnas att Lagrådet, när det skulle yttra sig över förslaget till nuvarande LEK (se prop. 2002/03:110 s. 588), uttalade följande.

Lagförslaget har utarbetats mot bakgrund framför allt av kravet på att i svensk rätt införliva innehållet i ett nytt EG-rättsligt regelverk på området elektroniska kommunikationer. Uppgiften har varit omfattande och komplex med hänsyn till EG-rättsakternas utformning och innebörd. Lagstiftningsarbetet har också fått bedrivas under tidspress såväl i utrednings- och remissfasen som därefter på departementsplanet. Även tidsutrymmet för ärendets behandling hos Lagrådet har varit mer begränsat än som hade varit önskvärt. För Lagrådet har det inte varit möjligt att som underlag för sin granskning göra en fullständig genomgång av den mångfald bestämmelser som det nya EG-regelverket inrymmer i fem till stor del teknikpräglade harmoniseringsdirektiv och i ett s.k. radiospektrumbeslut. Lagrådsgranskningen har således inriktats på att, med utgångspunkt i en delvis översiktlig bedömning av hur anpassningen av svensk rätt genomförs enligt lagförslaget, bidra med vissa synpunkter på förslagets utformning.

Situationen för Lagrådet har vid behandlingen av den nu aktuella remissen i viss mån påmint om den som gällde vid införandet av LEK. Dock har Lagrådet nu inte behövt känna av någon tidsmässig begränsning vid genomförandet av granskningen.

Så här inledningsvis vill Lagrådet också framhålla att en svårighet med att överblicka konsekvenserna av förslagen är att i de fall där lagtexten i stort sett endast har förts över från LEK till Nya LEK så finns det inte några förklaringar till bestämmelsen i fråga. I stället hänvisas läsaren i författningskommentaren till kommentarerna i tidigare förarbeten, oftast den proposition som låg till grund för LEK men ibland också till olika propositioner med ändringsförslag. Det står klart att det är av vikt att det finns gedigna förarbeten när en ny lagstiftning införs. Detta gäller förstås särskilt när lagstiftningen är omfattande och komplicerad. Att, som här har skett, på en stor mängd ställen hänvisa till tidigare förarbeten på skilda håll gagnar inte produktens läsbarhet.

Särskilt om normgivningsbemyndiganden

Den nu aktuella lagen innehåller ett stort antal bestämmelser som anger att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får eller kan meddela ytterligare föreskrifter. Lagens bestämmelser rör ofta olika parter i avtalsförhållanden, men reglerna innebär inte att en enskild kan åberopa reglerna mot någon annan enskild, dvs. det är inte fråga om civilrättsliga regler (se 8 kap. 2 § 1 regeringsformen, RF). Lagen innehåller i stället skyldigheter för enskilda och ger representanter för det allmänna möjligheter att gripa in mot enskilda, dvs. det rör sig om offentligrättsligt betungande regler (se 8 kap. 2 § 2 RF). Det är därför möjligt för Riksdagen att delegera föreskriftsrätten till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer (se 8 kap. 3 § RF).

De flesta av bestämmelserna innehåller ett bemyndigande där regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter i anslutning till olika paragrafer. Lagen innehåller emellertid också två upplysningsbestämmelser (9 kap. 26 och 29 §§) där det anges att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer med stöd av 8 kap. 7 § RF kan meddela ytterligare föreskrifter, vilket i dessa fall innebär verkställighetsföreskrifter till lagen. Detta är endast en upplysning, som inte är nödvändig. Eftersom det sannolikt finns behov av verkställighetsföreskrifter också till andra bestämmelser som saknar upplysning om regerings- eller myndighetsföreskrifter kan det – till undvikande av motsatsslut – vara lämpligt att slopa dessa två upplysningsbestämmelser.

Med verkställighetsföreskrifter avses dels tillämpningsföreskrifter av rent administrativ karaktär, dels föreskrifter som kompletterar en lag i materiellt hänseende. Den lagbestämmelse som ska kompletteras ska emellertid vara så detaljerad att regleringen inte tillförs något väsentligt nytt och får inte innebära något nytt åliggande för enskilda eller något nytt ingripande i enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden (se prop. 1973:90 s. 211). Det kan inte sällan vara svårt att avgöra om det krävs ett riktigt bemyndigande enligt 8 kap. 3 § RF eller om det räcker med en upplysning att regeringen kan meddela ytterligare föreskrifter med stöd av 8 kap. 7 § RF eller om ett bemyndigande kan avvaras eftersom det inte krävs något sådant när det är fråga endast om verkställighetsföreskrifter. Lagrådet anser att de föreslagna bemyndigandena i det stora hela är rimliga. I några regler – t.ex. 6 kap. 2 § samt 8 kap. 4 och 9 §§ – kan det ifrågasättas om det behövs ett bemyndigande, dvs. om det inte är fråga om verkställighetsföreskrifter, men Lagrådet ser inte anledning att avstyrka att de införs och särskilt inte när motsvarande bemyndiganden finns i LEK. Men det vore bra om frågan utvecklades

i det fortsatta lagstiftningsarbetet. Om det är fråga om ett riktigt bemyndigande är det viktigt att gränserna för regeringens eller myndighetens föreskriftsrätt tydliggörs, se t.ex. Lagrådets synpunkter angående 4 kap. 10 § andra stycket.

De olika lagförslagen

1 kap. 2 §

Som paragrafen är skriven förutsätts att elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster genomgående utgör radioanvändning. Detta torde sakligt sett inte vara riktigt, om man ser till definitionen av radioanvändning. Lagtexten bör därför justeras, förslagsvis på det sättet att ordet "annan" stryks.

Det kan vidare konstateras att den proportionalitetsregel som finns i nuvarande 1 kap. 2 § föreslås utgå. Detta motiveras (se s. 117 i remissen) med att en motsvarande regel numera finns i 5 § tredje stycket förvaltningslagen, bl.a. som ett utflöde av EU-rätten och Europakonventionen. Lagrådet har viss förståelse för resonemanget. Lagrådet noterar emellertid att varken den nuvarande bestämmelsen i 1 kap. 2 § LEK eller regeln i 5 § förvaltningslagen kan anses motsvara den bestämmelse som finns i artikel 3.1 första stycket i EU-direktivet. De båda lagbestämmelserna innebär att åtgärder som vidtas måste vara proportionella, dvs. proportionaliteten utgör ett villkor för att åtgärder som myndigheterna – på annan grund – väljer att vidta ska vara godtagbara. Direktivbestämmelsen uppställer emellertid ett positivt formulerat krav på att åtgärder för att uppnå vissa mål ska vidtas inom den ram som sätts av proportionalitetsprincipen: medlemsstaterna ska säkerställa att de nationella regleringsmyndigheterna vidtar alla rimliga åtgärder som är

nödvändiga och proportionella för att uppnå de mål som framgår av artikel 3.2 i direktivet.

Det är viktigt att frågan om hur svensk rätt förhåller sig till direktivets krav i denna del behandlas i den fortsatta beredningen av lagstiftningsärendet.

1 kap. 3 §

Föreskriften framstår som överflödigt och är dessutom formulerad på ett olyckligt sätt. Självfallet ersätter bestämmelserna inte föreskrifter i andra lagar – möjligen kan bestämmelserna hindra tillämpningen av andra föreskrifter. En regel av detta slag skulle också kunna uppfattas så, att avsaknaden av en motsvarande regel i andra lagar utgör ett problem. Med hänsyn till att en motsvarande bestämmelse finns i dagens reglering – och att ett slopande av den också skulle kunna väcka frågor – motsätter sig Lagrådet emellertid inte att den förs över till Nya LEK.

1 kap. 7 §

Paragrafen innehåller en lång rad definitioner. Dock är den inte heltäckande på så sätt att den förklarar alla, eller ens huvuddelen av de olika facktermer som förkommer på området. Det kan diskuteras om det inte hade varit en fördel att vid sidan av de i lag definierade begreppen i större utsträckning förklara vad som avses med olika tekniska termer. Detta är något som bör övervägas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Definitionerna är genomgående sådana att de kan lämnas utan erinran. Beträffande mikroföretag vill Lagrådet emellertid uttala sig närmare.

I författningskommentaren (s. 404) anges att mikroföretag och små företag ska vara oberoende för att räknas in i respektive kategori.

Denna förutsättning bör framgå av lagtexten, förslagsvis genom en hänvisning till Avd. 1 i bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag.

1 kap. 11 §

I paragrafen ges bestämmelser om att regeringen vid krig eller krigsfara eller om det råder sådana "utomordentliga förhållanden" som är föranledda av att det är krig utanför Sveriges gränser etc. får meddela vissa typer av föreskrifter. Orden "utomordentliga förhållanden" kan leda tankarna fel med hänsyn till den betydelseförändring av ordet "utomordentliga" som har skett. Visserligen finns uttrycket fortfarande kvar i brottsbalken (se 21 kap. 1 §), men i senare lagstiftning har ordet "extraordinära" använts i stället. Här kan hänvisas till 15 kap. 6 § RF. Lagrådet anser att formuleringen i regeringsformen bör användas (samt att brottsbalken så småningom också bör anpassas till detta mera träffande uttryckssätt).

Även i denna paragraf aktualiseras frågan, om "elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster" utgör "radioanvändning". Lagrådet får hänvisa till det som sägs vid 1 kap. 2 §.

1 kap. 12 §

I paragrafen ges regleringsmyndigheten vissa befogenheter. I den föreslagna lagtexten blir det emellertid i någon mån oklart om "av särskild betydelse från allmän synpunkt" tar sikte endast på elektroniska kommunikationstjänster eller också på elektroniska kommunikationsnät. En formulering som är tydlig är denna:

Regleringsmyndigheten får ålägga den som tillhandahåller sådana elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster som är av särskild betydelse från allmän synpunkt att på visst

sätt beakta totalförsvarets behov av elektronisk kommunikation under höjd beredskap.

2 kap. 1 och 2 §§

De två första paragraferna i 2 kap. handlar om en och samma sak, nämligen huvudregeln att allmänna elektroniska kommunikationsnät som vanligen tillhandahålls mot ersättning och allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster får tillhandahållas endast efter anmälan till tillståndsmyndigheten samt undantag från denna huvudregel. Paragraferna bör därför lämpligen slås samman till en. Efter vissa språkliga justeringar bör 2 kap. 1 § ges följande lydelse.

Allmänna elektroniska kommunikationsnät som vanligen tillhandahålls mot ersättning eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster får tillhandahållas endast efter anmälan till tillsynsmyndigheten.

Första stycket gäller inte

1. nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster, eller
2. verksamhet som består enbart i överföring av signaler via tråd för utsändning till allmänheten av program som avses i 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om ytterligare undantag från kravet på anmälan.

Detta betyder att nuvarande 3 och 4 §§ bör betecknas 2 respektive 3 §.

3 kap. 8 §

I förslaget till lagtext sägs att om tillståndsprövningen inom ett frekvensområde bör ske efter ett förfarande med allmän inbjudan till ansökan, så får tillstånd i det frekvensutrymmet beviljas endast efter ett sådant förfarande. Som paragrafen är formulerad utgör den ett cirkelresonemang. Den behöver därför skrivas annorlunda. Lagrådet föreslår följande lydelse.

Trots att förutsättningarna i 6 § för beviljande av tillstånd är uppfyllda får regleringsmyndigheten, om den bedömer att det är lämpligt, besluta att tillståndsprövningen inom ett frekvensutrymme ska ske efter en allmän inbjudan till ansökan.

4 kap. 10 §

I andra stycket i lagrådsremissen föreskrivs att

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldigheten enligt första stycket och om undantag från skyldigheten.

I motsvarande bestämmelse i 5 kap. 7 § LEK finns ett liknande bemyndigande, men det uttrycks på följande sätt.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. på vilket sätt skyldigheterna ska fullgöras,
2. undantag från skyldigheterna, etc.

Vid införandet av den paragrafen i LEK hade det föreslagits en annan lydelse (s. 556).

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om i vilken utsträckning och på vilket sätt krav enligt första stycket skall fullgöras.

Lagrådet uttalade då (prop. 2002/03:110 s. 598) att det vore att föredra om också omfattningen av kraven lades fast i lagen med en möjlighet för regeringen att i vissa preciserade fall medge undantag från dem.

Detta ledde till att regeringen ändrade lydelsen till i sak samma innehåll som den har i dagens LEK. Nu föreslås att bemyndigandet ska utvidgas till att gälla "föreskrifter om skyldigheten" samt om undantag. Någon precisering av vad dessa föreskrifter ska få innehålla finns inte på annat sätt än att det i författningskommentaren står att det kan gälla t.ex. vilka nummer som avses samt undantag. Det vore önskvärt att gränserna för regeringens föreskriftsrätt tydliggjordes i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

5 kap. 8 §

I den föreslagna paragrafens andra stycke anges att regleringsmyndigheten får ålägga ett företag som har ett betydande inflytande på en marknad även andra skyldigheter avseende tillträde än de som anges i 5 kap. Nya LEK, om det finns synnerliga skäl och åtgärden har godkänts av Europeiska kommissionen. En lagstiftningsåtgärd av detta slag öppnar för ingripande med icke lagreglerade åtgärder mot enskilda. Normalt måste en sådan ordning avvisas. Med hänsyn till att det krävs att åtgärden har godkänts av Europeiska kommissionen och att regleringen följer av EU-direktivet får förslaget emellertid godtas. Både det förhållandet att det ska krävas synnerliga skäl och att den allmänna proportionalitetsprincipen ska tillämpas torde innebära att bestämmelsen blir tillämplig bara i sällsynt förekommande undantagsfall.

Rubriken före 5 kap. 12 §

Det framstår inte som alldeles korrekt att, vilket sker i flera paragrafer i 5 kap., hänvisa till "beslut enligt 8 §" eftersom de beslut som avses inte ska fattas enligt 8 § utan enligt föreskrifterna i 12–21 §§. Men om rubriken före 12 § ändras till "Skyldigheter som får åläggas med stöd av 8 §" kan, enligt Lagrådets bedömning, uttryckssättet "beslut enligt 8 §" godtas.

5 kap. 25 §

Bestämmelsen syftar, tillsammans särskilt med 24 §, till att främja konkurrensen i slutkundsledet. En vertikalt integrerad operatör får för detta ändamål åläggas att organisatoriskt avskilja sina olika verksamheter från varandra.

I paragrafens sista mening anges att det får ställas upp villkor om att verksamheterna ska stå under oberoende ledning. Att en ledning är

oberoende måste, för att vara begripligt, gälla i förhållande till något annat rättssubjekt. Därför föreslår Lagrådet att meningens lydelse får följande lydelse.

Det får också ställas upp villkor om att de avskilda verksamheterna ska stå under en ledning som är oberoende i förhållande till operatörens övriga verksamhet.

5 kap. 30 §

Tillsammans med 28 och 29 §§ reglerar paragrafen befogenheten för regleringsmyndigheten att ålägga någon som äger ledningar i ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät en skyldighet att ge andra företag tillträde till nätet fram till det första utlopps- eller förgreningsstället. Bestämmelsen i 30 § innehåller en inskränkning i dessa befogenheter i förhållande till ett rent grossistföretag. Denna inskränkning ska dock inte gälla om det nät som skyldigheten avser är offentligt finansierat.

Vad som avses med "offentligt finansierat" är dock oklart. Såvitt framgår har direktivet (se skäl 155 där det talas om tillhandahållare som tar emot offentliga medel) styrt formuleringen. På s. 224 i remissen anges att det får överlämnas till rättstillämpningen att tolka innebörden av "offentligt finansierat", bl.a. i de fall som det rör sig om delfinansiering.

Lagrådet konstaterar att innebörden av "offentligt finansierat" bör redas ut. Åtminstone bör frågan behandlas mera ingående i den kommande propositionen än som nu har skett och ytterligare vägledning ges.

5 kap. 44 och 45 §§

I 44 § föreskrivs en skyldighet för offentliga organ att på begäran ge operatörer tillträde exempelvis till byggnader som det offentliga organet äger för installation av teknisk utrustning. Vad som närmare

avses med ett offentligt organ anges emellertid inte. Saken behöver enligt Lagrådets mening klargöras. En möjlighet är då att lagstiftaren i 44 § använder sig av ordet "myndighet" och sedan, i en särskild paragraf efter 45 § lägger in en definition av vilka rättssubjekt som i sammanhanget ska jämföras med myndigheter. Då skulle den terminologi som finns i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling kunna användas; se 18 och 22 §§ i den lagen. I så fall skulle den nya 46 § lyda som följer.

Vid tillämpningen av 44 och 45 §§ ska med myndighet jämföras den som enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling är upphandlande myndighet.

Lagtexten i 44 § första stycket bör ges följande lydelse.

En myndighet ska, på rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande villkor, på begäran ge en operatör tillträde till byggnader, anläggningar och föremål som myndigheten äger och som är tekniskt lämpliga för installation av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd eller som behövs för anslutning av sådana accesspunkter till ett stamnät. Den som lämnar tillträde ska söka sådana tillstånd som krävs för att tillträdet ska kunna realiseras och som operatören själv inte kan söka.

Motsvarande justeringar bör göras i 45 §.

6 kap. 1 §

Paragrafen innehåller grundläggande regler avseende tillhandahållande av s.k. samhällsomfattande tjänster. Den föreslagna lagtexten är tämligen svårläst. Detta har sin grund i att alltför mycket har lagts in i den föreslagna paragrafens första stycke. Enligt Lagrådets uppfattning finns det utrymme för förbättringar av texten. Dessutom bör läsbarheten ökas genom att reglerna i paragrafen tas upp i tre olika stycken.

Lagrådet föreslår följande lydelse.

Om det behövs för att tillgång till samhällsomfattande tjänster till ett överkomligt pris ska kunna säkerställas, får regleringsmyndigheten besluta om en skyldighet för den som bedöms lämplig för det att

tillhandahålla sådana tjänster för att tillgodose varje rimlig begäran från slutanvändare om tillgång till tjänsterna.

Med en samhällsomfattande tjänst avses en adekvat internetanslutningstjänst eller en talkommunikationstjänst i en fast nätanslutningspunkt i en stadigvarande bostad eller i ett fast verksamhetsställe.

Regleringsmyndigheten får utse ett eller flera företag som ska säkerställa sådan tillgång i hela eller en del av landet. En skyldighet får inte vara oskäligt betungande för ett utsett företag.

7 kap. 27 §

Paragrafen gäller för det fallet att den som tillhandahåller en konsument en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ingår ett nytt avtal med konsumenten om ytterligare tjänster eller om terminalutrustning. I ett sådant fall får tillhandahållaren – enligt den föreslagna lagtexten – inte ställa upp villkor som innebär en förlängning av den ursprungliga *avtalstiden* för tjänsten, om inte konsumenten uttryckligen har samtyckt till det.

Regeln har samband med föreslagna 7 kap. 8 §. I den bestämmelsen talas det emellertid om *bindningstid*. Som Lagrådet förstår det ska den här paragrafen också gälla bindningstid.

8 kap. 1 §

I paragrafen anges att den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska vidta ändamålsenliga och proportionella tekniska och organisatoriska åtgärder för att på ett lämpligt sätt hantera risker som hotar säkerheten i nät och tjänster. Med uttrycket "säkerheten i nät och tjänster" avses det som i 1 kap. 7 § är definierat som säkerhet i nät och tjänster, dvs. elektroniska kommunikationsnätets och elektroniska kommunikationstjänsters förmåga att vid en viss tillförlitlighetsnivå motstå händelser som undergräver tillgänglig-

heten, autenticiteten, riktigheten eller konfidentialiteten hos nätet eller tjänsterna, hos lagrade, överförda eller behandlade uppgifter eller hos de närliggande tjänster som erbjuds genom eller är tillgängliga via dessa elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster.

För att den som läser lagen ska förstå att det bakom det tämligen allmogliga uttrycket *säkerheten i nät och tjänster* döljer sig ett specificerat begrepp bör han eller hon på något sätt upplysas om detta. Läsaren behöver också informeras om hur uttrycket i den föreslagna paragrafens andra stycke "säkerställa en säkerhetsnivå" förhåller sig till den angivna definitionen. (Lagrådet uppfattar det så, att med ordet "säkerhetsnivå" här avses nivån på "säkerheten i nät och tjänster".)

Besked om vad som avses kan lämnas i författningskommentaren, men med fördel också genom åtminstone en antydning i lagtexten. En invändning mot att i lagtexten förklara att "säkerheten i nät och tjänster" är ett tidigare i lagen definierat begrepp är förstås att det i Nya LEK finns också andra definitioner som utgörs inte av endast enstaka ord – såsom "abonnent", "internetåtkomst" och "mikroföretag" – utan av flera ord tillsammans. Exempel på det sistnämnda är "harmoniserat frekvensutrymme", "interpersonell kommunikationstjänst" och "allmänt elektroniskt kommunikationsnät". I förhållande till uttrycket "säkerhet i nät och tjänster" framstår emellertid dessa termer som tydligt "tekniska", vilket innebär att det blir naturligt att söka efter en definition av dem.

Lagrådet föreslår att lagtexten – efter vissa andra smärre justeringar – ges följande lydelse.

Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska vidta ändamålsenliga och proportionella tekniska och organisatoriska

åtgärder för att på ett lämpligt sätt hantera risker som hotar vad som enligt 1 kap. 7 § avses med säkerheten i nät och tjänster.

Åtgärderna ska säkerställa en nivå på säkerheten i nät och tjänster som är lämplig i förhållande till riskerna. Åtgärder ska vidtas särskilt för att förebygga och minimera säkerhetsincidenters påverkan på användare och på andra nät och tjänster.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela

1. ytterligare föreskrifter om säkerhetsåtgärderna, och
2. föreskrifter om undantag från skyldigheten att vidta sådana åtgärder.

8 kap. 4 §

I den föreslagna paragrafen anges vad den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska informera användare om vid "ett konkret och betydande hot om en säkerhetsincident".

Enligt Lagrådet uttrycks detta bättre om man skriver "en konkret och betydande fara för en säkerhetsincident" eller "ett konkret och betydande hot om att en säkerhetsincident ska inträffa".

8 kap. 6 §

Bestämmelsen innehåller föreskrifter om skyldigheter att vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder i syfte att säkerställa skyddet för uppgifter som behandlas. Paragrafen skulle vinna på att styckeindelas på ett annat sätt än enligt förslaget.

I den nuvarande lagtexten (se 6 kap. 3 § första stycket LEK) talas om att åtgärderna ska "vara ägnade" att säkerställa en hög säkerhetsnivå, dvs. de ska (typiskt sett) duga för det ändamålet. Den föreslagna justeringen av paragrafen där det i stället anges att åtgärderna ska "syfta till" att säkerställa en sådan säkerhetsnivå innebär en ganska påtaglig förändring av paragrafens innebörd. Det finns inget i allmänmotiveringen eller författningskommentaren som tyder på att denna förändring har varit avsedd. Mot den bakgrunden

bör man i lagtexten återgå till den nuvarande skrivningen ("ägnad att").

Lagrådet föreslår följande lydelse.

Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att säkerställa att uppgifter som behandlas i samband med tillhandahållandet av tjänsten skyddas.

Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att upprätthålla motsvarande skydd i nätet.

Åtgärderna ska vara ägnade att säkerställa en nivå på säkerheten som, med hänsyn till tillgänglig teknik och kostnaderna för att genomföra åtgärderna, är anpassad till risken för integritetsincidenter.

Sista stycket av paragrafen bör vara oförändrat.

9 kap.

Den föreslagna rubriken till 9 kap. lyder: "Behandling av trafikuppgifter och integritetsskydd". Uppenbarligen är det inte avsett att "behandling av" ska syfta också på integritetsskydd. Så något missförstånd kan knappast uppstå. Men enligt Lagrådet bör rubriken ändå lyda: "Behandling av trafikuppgifter samt integritetsskydd".

9 kap. 1 §

I paragrafen föreskrivs att den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst som huvudregel ska, under förutsättning att sådana trafikuppgifter som har lagrats eller behandlats på något annat sätt avser användare som är fysiska personer eller abonnenter, utplåna eller aidentifiera uppgifterna när de inte längre behövs för överföring av ett elektroniskt meddelande. Bestämmelsen anger också i vilka fall som undantag från detta gäller.

Lagtexten har blivit alltför "massiv". Den bör styckeindelas och även i övrigt justeras. Lagrådet föreslår följande lydelse.

Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska utplåna eller aidentifiera trafikuppgifter som har lagrats eller behandlats på något annat sätt när de inte längre behövs för överföring av ett elektroniskt meddelande. Detta gäller under förutsättning att uppgifterna avser användare som är fysiska personer eller abonnenter.

Första stycket avser inte uppgifter som sparas för sådan behandling som anges i 2, 15, 19 eller 21 § eller om uppgifterna behövs för en sådan behandling som är tillåten enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1232 av den 14 juli 2021 om ett tillfälligt undantag från vissa bestämmelser i direktiv 2002/58/EG vad gäller användning av teknik hos tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster för behandling av personuppgifter och andra uppgifter i syfte att bekämpa sexuella övergrepp mot barn på nätet.

9 kap. 13 §

Den föreslagna paragrafen innehåller regler om vad den som tillhandahåller nummerpresentation måste erbjuda. Bl.a. ska den anropande abonnenten ges möjlighet att på ett enkelt sätt och kostnadsfritt "vid rimlig användning av funktionen" förhindra nummerpresentationen vid inkommande samtal.

Lagrådet kan konstatera att denna begränsning av möjligheten att förhindra nummerpresentationen vid inkommande samtal har gjorts påfallande diffus. Under det fortsatta lagstiftningsarbetet bör det vara en strävan att åtminstone något precisera vad som avses med en icke rimlig användning av funktionen.

9 kap. 26 och 29 §§

Se Lagrådets synpunkter i inledningen under rubriken Särskilt om normgivningsbemyndiganden.

9 kap. 31 §

Den föreslagna paragrafen föreskriver tystnadsplikt för den som i samband med tillhandahållande av ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst som inte är en nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst har fått del av eller tillgång till en uppgift om abonnemang, innehållet i ett elektroniskt meddelande eller en annan uppgift som angår ett särskilt elektroniskt meddelande.

Lagrådet har ingen invändning i sak mot förslaget, men anser att lagtexten inte motsvarar de krav på god svenska som ska ställas på en text av detta slag.

Lagrådet föreslår att paragrafen i stället ges följande lydelse.

Den som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst som inte är en nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst, får inte obehörigen föra vidare eller utnyttja det som han eller hon i samband med tillhandahållandet har fått del av eller tillgång till i form av

1. en uppgift om abonnemang,
2. innehållet i ett elektroniskt meddelande, eller
3. en annan uppgift som angår ett särskilt elektroniskt meddelande.

Tystnadsplikt som följer av första stycket gäller inte i förhållande till den som har tagit del i utväxlingen av ett elektroniskt meddelande eller som på något annat sätt har sänt eller tagit emot ett sådant meddelande.

Tystnadsplikt som följer av första stycket 1 och 3 gäller inte heller i förhållande till innehavaren av ett abonnemang som har använts för ett elektroniskt meddelande.

Rubriken till 11 kap.

Eftersom kapitlet innehåller bestämmelser också om tvistlösning bör rubriken utformas annorlunda. En alternativ formulering är Tillsyn och tvistlösning. En annan är Tillsyn m.m.

11 kap. 18 §

Paragrafen behandlar tvister som har hänskjutits till tillsynsmyndigheter i olika medlemsstater inom EU. Enligt första stycket krävs då att tillståndsmyndigheten inte får avgöra ett ärende förrän Berec har yttrat sig. Men om ärendet brådskar med hänsyn till intresset av att trygga konkurrensen eller skydda slutanvändarnas intressen, får dock beslut meddelas att gälla till dess något annat bestäms.

I författningskommentaren står att paragrafen motsvarar delvis 7 kap. 13 § LEK. I fråga om förarbeten finns det en hänvisning till prop. 2010/11:115 s. 141 f. och 189. Genom bestämmelsen i 7 kap. 13 § LEK genomfördes artikel 21 i ramdirektivet. Artikel 21 i ramdirektivet hade följande lydelse när bestämmelsen infördes i 7 kap. 13 § LEK (se prop. 2010/11:115 s. 142, 189, 218 och 335).

När en sådan begäran har lämnats in till Berec ska varje nationell regleringsmyndighet som har behörighet i någon del av tvisten invänta Berecs yttrande innan den vidtar åtgärder för att lösa tvisten, utan att detta påverkar de nationella regleringsmyndigheternas möjlighet att vid behov vidta brådskande åtgärder.

Genom bestämmelsen här i 11 kap. 18 § ska emellertid artikel 27 i det nu aktuella EU-direktivet genomföras. Den artikeln lyder (punkt 4).

Den eller de berörda nationella regleringsmyndigheterna ska invänta Berecs yttrande innan de vidtar någon åtgärd för att lösa tvisten. Under exceptionella omständigheter, om det finns ett trängande behov av att trygga konkurrensen eller skydda slutanvändares intressen, får vilken som helst av de behöriga nationella regleringsmyndigheterna, antingen på parternas begäran eller på eget initiativ, anta interimistiska åtgärder.

Det måste ifrågasättas om den valda lydelsen ”om ärendet brådskar” lever upp till det nuvarande direktivets lydelse.

12 kap. 3 §

Som Lagrådet tidigare noterat (jfr Lagrådets yttrande den 11 mars 2021 över lagrådsremissen Anpassningar till EU:s förordningar om

medicinteknik – del 2) kan det – om det anses nödvändigt att reglera ne bis in idem-problematiken (jfr avsnitt 21.7 i remissen) – invändas mot att bestämmelsen behandlar frågan om när det på grund av vite föreligger hinder mot utdömande av sanktionsavgift, men inte den omvända situationen, dvs. i vilken utsträckning som sanktionsavgift utgör hinder mot föreläggande eller utdömande av vite. Eftersom det rör sig om en mer generell frågeställning och motsvarande reglering också finns i annan lagstiftning kan Lagrådet ha viss förståelse för om saken inte övervägs här utan i ett annat och mera allmänt sammanhang. Det är emellertid olyckligt att lagstiftningen endast delvis ger svar på de frågor som kan uppstå.

Lagrådet vill också väcka frågan om det inte behövs en motsvarighet till 12 kap. 3 § i 13 kap.

1.2 Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.